

POM2STN+TS
Jutta Temonen ja Linda Lähdesmäki
Kevät 2016
R5-moniammatillinen

Jaksosuunnitelma

Luokka-aste: 5. luokkalaiset

Jakson aihepiiri: Piensäilytys omaan huoneeseen/kotiin

Sisällöt: Ompeleminen ja kaavoihin tutustuminen, aiemman osaamisen soveltaminen

Materiaalit: Kankaat sekä monipuoliset muut materiaalit oppilaan tarpeen mukaan (myös kovia materiaaleja käytettävä)

Ideoita töihin: Lehtiteline, säilytyskori/-laatikko, seinään ripustettava teline..

Integrointi: ympäristötieto, kestävä kehitys, äidinkieli, kuvataide

Tavoitteet: ohjata oppilasta hahmottamaan ja hallitsemaan kokonainen käsityöprosessi ja sen dokumentointi, oppilas harjaantuu käyttämään mielikuvitusta työn suunnittelussa ja toteutuksessa, pitkäjänteisyys, oppii hyödyntämään aiemmin opittua ja käyttämään erilaisia materiaaleja ja työvälineitä yhdessä

Jakson laaja-alainen tavoite: Ajattelu ja oppimaan oppiminen

Arviointi: Portfolion tekeminen projektin eri vaiheista, opettajan antama kirjallinen palaute

Eriyttäminen: Sopivan tasoisen tehtävän valitseminen, työskentelytapojen valitseminen siten, ettei liian vaikea eikä liian helppo

Yleistä

Opetusjakso on suunniteltu 5.luokkalaisille. Aiheena on kokonainen käsityöprosessi, jonka tulee sisältää sekä kovia että pehmeitä materiaaleja (POPS 2014). Päämateriaaliksi ja työtavaksi valitsimme pehmeät materiaalit ja ompelutyön, mutta työn on sisällytettävä myös jotakin kovaa materiaalia, esimerkiksi puuta tai metallia. Jokainen oppilas saa itse suunnitella mitä ja miten kovaa materiaalia käyttää.

Jakso kestää kahdeksan viikkoa eli opetuskertoja tulee 8x2h. Pääteemaksi valitsimme piensäilytyksen omaan huoneeseen tai kotiin eli oppilaat saavat itse ideoida minkälaisia säilytystarpeita heillä on. Sen pohjalta oppilaat suunnittelevat esineen/tavaran, jonka tekemiseen käytetään ompelamista. Työn toisena teemana on kestävä kehitys, jonka mukaan opetuksessa otetaan huomioon kestävän kehityksen periaatteet ja käytetään taloudellisia materiaaleja. Ompelutyöhön käytetään siis oppilaiden omia käyttämättä jääneitä kankaita, mille ei ole enää tarvetta. Jokaiselta oppilaalta löytyy

varmasti kotoa ylimääräisiä käytettyjä vaatteita, kankaita, lakanoita yms. mitä on mahdollista hyödyntää kyseisessä työssämme.

Ompelamisen yhteydessä tutustumme kaavoihin sekä niiden hyödyntämiseen ja käyttöön. Kaavojen käyttö on yksi iso aihealue käsitöissä, joten on tärkeää, että oppilaat ymmärtävät mihin kaavoja käytetään ja miten esimerkiksi vaate syntyy kaavojen avulla. Tämän vuoksi myös jokaisen oppilaan tulee piirtää kaavat omaan työhönsä, mikä kehittää kaavojen ja käsitöiden ymmärrystä.

Tavoitteena on toteuttaa monimateriaalinen kokonainen käsityöprosessi, jossa oppilaan tehtävänä on suunnitella ja toteuttaa tuote omaan tarpeeseen. Oppilas lähtee liikkeelle ongelmasta, eli minkälaista säilytys tarvetta hänellä on. Jokainen saa toteuttaa työnsä haluamalla tavalla, kuitenkin siten, että jokaisen työssä tulee käyttää uutena opeteltavia taitoja eli ompelukoneen variaatioita sekä hyödyntää kaavoja. Lisäksi oppilaan tulee hyödyntää aikaisemmin opittuja taitoja ja soveltaa niitä. Jokaisessa työssä tulee käyttää myös jotain kovaa materiaalia, mutta tämän oppilaat saavat valita itse, mitä, miten ja mihin kovaa materiaalia käytetään. Työprosessissa pyritään edistämään oppilas mahdollisimman itsenäiseen työskentelyä ja kannustaa kokeilemalla oppimiseen. Työskentelyssä painotetaan itsenäisesti sekä ryhmässä ratkaisujen löytymistä, mutta myös opettajalta voi kysyä apua. Ryhmä-/parityöskentelyyn kehoitetaan, mikäli oppilaiden töissä on samankaltaisia vaiheita.

Mikäli oppilaasta tuntuu haastavalta keksiä mitään säilytysesinettä, opettaja pyrkii kysymysten avulla auttamaan ja ohjaamaan oppilasta keksimään säilytystarpeen kotiinsa. Olemme kuitenkin varulta ideoineet joitakin töitä, mitä oppilaat voisivat tehdä, mikäli mitään ideaa ei synny. Tällaisia töitä voisi esimerkiksi olla lehtiteline, säilytyskori tai seinään asetettava teline. Kaikki nämä tuotteet voidaan toteuttaa monella eri tasolla ja jokaiselle löytyy varmasti sellainen työ, joka ei ole liian helppo, mutta oppilas pystyy taitotasollaan toteuttamaan. Haastavuutta työssä kuitenkin pitää olla, jotta oppilaan ongelmanratkaisutaidot ja pitkäjänteisyys kehittyvät. Mikäli kotona ei ole tarvetta säilytysesineelle, voidaan työ toteuttaa myös luokkahuoneen tarpeita ajatellen, mikäli se tuntuu mielekkäältä.

Jaksosuunnitelmamme on integroitu ympäristöoppiin kestävää kehitystä huomioiden. Työhön integroidaan myös äidinkieltä, sillä oppilaiden tulee tehdä portfolioa työn jokaisesta vaiheesta. Myös kuvataide tulee esiin portfolioissa, sillä jokaisesta työvaiheesta

tulee näkyä kuva/piirustus.

Mikäli jakso toteutettaisiin pidemmällä aikavälillä, voisi työtä integroida esimerkiksi historiaan ja tutkia paremmin erilaisten säilytysratkaisujen kehittymistä. Työtä voisi myös jatkaa tekemällä isompia säilytyskokonaisuuksia, joissa ompelun osuus voisi jäädä pienemmäksi.

Eriyttäminen

Jaksossa eriyttäminen tapahtuu oppilaan oman taitotason mukaan. Jokainen oppilas suunnittelee ja toteuttaa työn, johon oma taitotaso riittää. Opettajan oppilaantuntemus on tärkeää tässä vaiheessa, sillä mikäli oppilas valitsee liian helpon työn, voi opettaja tarvittaessa vaatia enemmän oppilaalta (Kirja Käsityöstä, 2010). Koska tavoitteena on uuden oppiminen, ongelmanratkaisutaidot ja itsensä haastaminen, työn kuuluu olla haastava edes joltakin osin ja jotakin uutta tulee työskennellessä oppia. Opettaja pyrkii eriyttämään oppilaita niin, että taitavammat oppilaat opettavat muita, jolloin opettajan aika kuluu enemmän kannustamiseen, heikompien auttamiseen ja luokassa kiertelyyn opettajan tavoin. Lisäksi pyritään pari-/ryhmätyöskentelyyn, mikäli sellaiselle on mahdollisuus. Lisäksi opettaja järjestää oppilaille yhteisiä opetustuokioita ompelemisesta ja kaavojen käytöstä.

Jakson alussa käytämme ensimmäiset tunnit uusien ompelukoneen tekniikoiden ja kaavojen käytön opettelemiseen. Opettaja kertoo uusista menetelmistä ja ohjaa niiden käytössä. Ensimmäisillä tunneilla teemme harjoitusversioita. Toisella kaksoistunnilla perehdymme ympäristöopin aiheeseen kestävä kehitys, ja mietimme miten se voi näkyä lasten omassa elämässä ja tässä työssä. Toisella tunnilla aloitetaan myös työn suunnitteleminen, jossa yhdistetään ensimmäisillä tunneilla opittuja taitoja sekä kestävä kehitystä. Painotamme huolellista suunnittelua, sillä hyvä suunnitelma helpottaa ja tukee työskentelyä ja on jakson arviointimme pääpainotus. Suunnitelma kulkee läpi työskentelyn ja siitä voi katsoa ja palauttaa mieleen seuraava työvaihe tai tarvittavat materiaalit. Suunnitelmaa voi myös muokata prosessin edetessä. Seuraavat työskentely kerrat kuluvat pääasiassa oppilaiden omaan työskentelyyn. Oppilaat etenevät omaa tahtiaan työskentelyssä, mutta tarvittaessa opettaja järjestää pieniä opetustuokioita, mikäli monella oppilaalla on samanlainen työvaihe edessä ja siinä tarvitaan apua. Tarpeen vaatiessa myös yksittäinen opetus on mahdollista, mutta jakson aikana pyritään oppilaan itsenäiseen työskentelyyn johdattelemalla oppilasta vastauksiin kysymysten avulla. Opettaja pyrkii

ohjaamaan oppilasta suunnitelmalliseen, pitkäjänteiseen ja itsenäiseen työntekoon, eli että oppilaat ovat itseohjautuvia ja omatoimisia ja pyrkivät itse tai pareittain/ryhmissä ratkaisemaan ongelmansa ja etenemään omaa tahtiaan. Jaksossa käytämme kaksi opetuskertaa kovien materiaalien puolen luokassa, jolloin toteutetaan työhön tarvittava kovan materiaalin osa. Tarvittaessa kertoja voidaan järjestää enemmän tai tarvittaessa molempia kertoja ei tarvitse työskennellä kovien materiaalien puolen luokassa. Jakson lopussa käytämme viimeisen kaksoistunnin työn viimeistelyyn sekä portfolioiden läpikäymiseen, opettajan palautteeseen sekä vertaisarviointiin.

Tavoitteet

Jakson tavoitteena on ohjata oppilasta hahmottamaan ja hallitsemaan kokonainen käsityöprosessi ja sen dokumentointi. Kokonaiseen käsityöprosessiin kuuluu monimateriaalisuus sekä tuotteen suunnittelu, toteutus ja arviointi. (POPS 2014, T2). Lisäksi tavoitteena on harjaantua käyttämään mielikuvitusta työn suunnittelussa ja toteutuksessa (POPS 2014, T1,T3). Tavoitteena on myös oppia pitkäjänteisyyttä työskentelyssä sekä oppia hyödyntämään aiemmin opittua ja käyttämään erilaisia materiaaleja ja työvälineitä yhdessä (POPS 2014, T4). Laaja-alaisena tavoitteena on ajattelu ja oppimaan oppiminen (POPS 2014, L1). Opetussuunnitelman mukaan laaja-alaisesta ajattelusta ja oppimaan oppimisesta sanotaan, että "ajatteluun ja oppimiseen vaikuttaa se, miten oppilaat hahmottavat itsensä oppijoina ja ovat vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa. Olennaista on myös, miten he oppivat tekemään havaintoja ja hakemaan, arvioimaan, muokkaamaan, tuottamaan sekä jakamaan tietoa ja ideoita" (Ops 2014). Tällöin opettajan on rohkaistava oppilaita luottamaan itseensä ja omiin näkemyksiinsä, sekä olemaan avoimia uusille ratkaisuille. Opsin 2014 mukaan myös tavoitteeseen kuuluu, että oppilaita ohjataan käyttämään tietoa itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa ongelmanratkaisuun, argumentointiin, päättelyyn ja johtopäätösten tekemiseen sekä uuden keksimiseen. Oppilaita ohjataan myös arvioimaan vuorovaikutteisesti sekä omaa, että muiden kokonaisia käsityöprosesseja. (POPS 2014, T7, T8.)

Kokonaiseen käsityöprosessiin sisältyy myös käsityön sisällölliset tavoitteet S1 ideointi, S2 suunnittelu, S3 kokeilu, S4 tekeminen, S5 soveltaminen sekä S6 dokumentointi ja arviointi. (POPS 2014.)

Tavoitteena on myös opettaa kestävän kehityksen merkitystä ja herättää lapsissa mielenkiintoa pohtia kriittisesti omia kulutustottumuksia sekä yleisiä tuotantotapoja. Tunnilla keskustelemme lasten omista kokemuksista ja siitä miksi kestävä kehitys on niin tärkeää. (POPS 2014, L7, T8.)

Jaksoomme sisältyy useita eri tavoitteita, jotka sulautuvat luonnollisena osana kokonaiseen käsityöprosessiin. Tällä jaksomme laaja-alaisena tavoitteenamme on ajattelu ja oppimaan oppiminen ja sitä kautta painotamme arvioinnissa käsityön tavoitteita T1, T3 sekä sisällöllisiä tavoitteita S1 ja S3. Käsityön tavoitteiden lisäksi arvioinnissa huomioidaan työskentely- ja ongelmanratkaisutaidot. (POPS 2014.)

Arviointi

Jotta oppilas voi näyttää edistymistään ja osaamistaan monipuolisesti, on arvioinnissa käytettävä vaihtelevasti monipuolisia menetelmiä, kuten työskentelyä observoimalla, keskustellen, kyselyillä, testeillä, töitä tarkastellen ja esimerkiksi oppimispäiväkirjaa pitämällä (Kirja Käsityöstä, 2010). Omassa jaksossamme käytämme arvioinnin tapana työskentelyn observointia, keskustelua, töiden tarkastelemista ja portfolioita. Lisäksi toteutamme kirjallisen vertaisarvioinnin ja opettajan antaman suullisen palautteen. Arvioinnissa huomioidaan siis oppilaan kokonaisvaltainen työskentely, ei vain valmis työ. Oppilas itse arvioi työskentelyään ja työtään portfolion kautta koko jakson ajan, jonka opettaja ottaa huomioon arvioinnissa.

Opettajan arvioinnin sekä oppilaiden itse- ja vertaisarvioinnin kohteena on koko käsityöprosessi. Arvioinnissa palataan prosessin eri vaiheiden kautta ideointiin ja suunnitteluun (Edu.fi). Pääpainomme on tuotteen ideoinnissa ja käsityöprosessin suunnittelussa. Painotamme tätä aluetta, sillä työ lähtee liikkeelle melko vapaasta aiheesta, mutta materiaaleja on rajattu. Koska työssä on käytettävä sekä ompelemista että kaavoja ja työn tulee olla monimateriaalinen, on työn huolellinen ideointi ja suunnittelu erityisen tärkeää. Arviointi ei keskity ainoastaan alkuperäiseen suunnitelmaan, vaan koska oppilaan tekevät portfolion, näkyy siinä työn aikana tehdyt muutokset ja suunnitelmien kehittyminen.

Arvioinnissa otetaan huomioon myös työskentely- ja ongelmanratkaisutaidot, sillä oppilaiden tulee pyrkiä työskentelemään itsenäisesti tai pienissä ryhmissä. Opettaja ottaa huomioon oppilaiden käyttäytymisen/keskittymisen ja työskentelytaidot tunneilla. Lisäksi

opettaja seuraa, kuinka oppilas toimii muiden oppilaiden kanssa ja kuinka oppilas selviytyy ongelmatilanteissa.

Portfolio on tarkoitettu tehtäväksi joka tunnin jälkeen kotitehtävänä. Oppilas raportoi siihen alkuperäiset ideat, suunnitelman, jota voi täydentää koko projektin ajan sekä kaikki työssä käytetyt vaiheet. Portfolioon liitetään kuvia työn eri vaiheista ja kerrotaan mitä tekniikoita ja materiaaleja milloinkin on käytetty. Kun työ on valmis, oppilas arvioi prosessiaan ja lopputulosta ja miettii mikä työssä oli hyvää ja mitä voisi kehittää tulevaisuutta varten.

Pääpaino on oman idean ja suunnitelman arvioinnissa. Portfoliossa tulee käydä ilmi mitä uusia menetelmiä oppilas oppijakson aikana, mitä taitoja hän oppia soveltamaan ja mitä haluaisi vielä oppia paremmin. Portfolion toteutustapa ja rakenne on vapaa. Oppilaita kannustetaan kuitenkin käyttämään teknologiaa hyödyksi. (POPS 2014, T6)

Arviointiin kuuluu myös vertaisarviointi, joka toteutetaan kirjallisesti. Siinä jokainen oppilas saa yhden oppilaan, jonka työn arvioi. Arvioinnissa on esitetty seuraavat kysymykset

- 1) Vastaako idea tehtävänantoon? Miksi se toimii/ ei toimi?
- 2) Vastaako suunnitelma ja työ toisiaan, perustele.

Lisäksi opettaja antaa oppilaalle suullisen palautteen, jossa kertoo kommentteja työn idean ja suunnitelman toimivuudesta. Palautteeseen kuuluu myös työskentely- ja ongelmanratkaisutaitojen kommentointi rakentavasti. Tässä vaiheessa myös oppilas saa kertoa oman näkemyksensä työskentelystään.

Aikataulu:

Kaks ois tunnit	Tunnin teema	Opettajan tehtävä	Tavoite	Eriyttäminen	Arviointi
1	Ompelemi seen ja kaavojen käyttöön	Kertoo mitä kaavoilla tarkoitetaan ja miten niitä	Kaavojen käytön ymmärtäminen sekä niiden tekemisen	Eri vaikeusasteiset tai valmiit kaavat.	Omatoimisuus uuden asian oppimisessa

	tutustumisen. Alustava ideointi.	käytetään. Kerrataan ompelukoneen käyttöä ja opetetaan uusia ompeleita (esimerkiksi joustommel, piilommel). Opettaa näyttämällä mallia, mutta myös kannustamalla itse yrittämään.	oppiminen. Ainakin yhden uuden ompeleen oppiminen. Tiedon hakeminen itsenäisesti sekä uusien taitojen harjoittelu.	Ompelutekniikoiden valinta, ompelemisen helpottaminen	
2	Kestävä kehitys, oman aiheen ideointi työskentely ryhmässä, kotitehtäväksi valita kotoa työhön sopivaa kangasta	Opettajan alustus kestävästä kehityksestä, oppilaan suunnittelun tukeminen kysymysten avulla, ideoi ja antaa virikkeitä suunnitteluun, suunnitelmien pohjalta hankkii seuraavalle tunnille tarvittavat välineet.	Ymmärtää miksi kestävä kehitys on tärkeää ja miten oppilas voi itse vaikuttaa. Ryhmätyön onnistuminen. Luovuus ideoinnissa	Eri tavat hakea tietoa Sopivien ryhmien valinta. Esimerkki ideat työlle.	Ryhmätyötaidot sekä työhön ryhtyminen, luovuus ideoinnissa ja suunnitelman monipuolisuus
3	Työn aloittaminen, kaavojen piirtäminen ja leikkaaminen, kankaisiin jäljennös	Tukee oppilaiden työskentelyä. Voi tarjota myös mallikaavoja mikäli tarvetta.	Kaavojen tekeminen itsenäisesti. Aktiivinen työskentely ja oma-aloitteisuus	Mallikaavojen hyödyntäminen, pari/ryhmätyöskentely	Ongelmanratkaisutaidot uuden taidon oppimisessa

4	Työnjatka minen itsenäisesti , ompelukon een käyttö	Pyrkii pitämään itsensä tarpeettoman a, jotta oppilas selvittää ongelmansa yksin/ryhmäsä	huolellisuus ompelussa, pitkäjänteisyys, aktiivinen työskentely, ongelmanratkais utaidot	Helpommat ompeleet koneella tai käsinompelu. Apuvälineet.	Itsenäinen työskentely, oman suunnitelman mukaan toimiminen
5	Työn jatkamisen itsenäisesti , (ompeluko neen käyttö/ mahdollise t muut tekniikat)	Työskentelys sä avustaminen kysymyksillä johdattelemalla, ei antamalla valmiita vastauksia	Aiemmin opittujen taitojen käyttäminen ja soveltaminen, aktiivinen työskentely, ongelmanratkais u	Apuvälineiden käyttö, helpotettujen ohjeiden tekeminen	Itsenäinen työskentely, oman suunnitelman mahdollinen muokkaantumine n prosessin edetessä
6	Teknisen puolen tiloissa työskentel yä ja koneisiin ja materiaaleihin tutustumista.	Palautetaan pienryhmissä mieleen töihin tarvittavia koneita. Ryhmät jaetaan työssä tarvittavien koneiden/välineiden perusteella	Hallita teknisen puolen välineitä ja koneita. Kehittää ongelmanratkais utaitoa, oppia soveltamaan aikaisemmin opittua tietoa sekä pyrkiä huolellisuuteen työskentelyssä.	Koneiden/laitteiden valinta oman taitotason mukaan	Ryhmätyöskentel ytaidot, suunnitelman mukaan toimiminen, pitkäjänteisyys
7	Teknisen puolen tiloissa työskentel yä, oman projektin edistämine n.	Opettaja toimii apuopettajan a ja erilaisten kysymysten avulla ohjaa oppilaita itsenäiseen työskentelyyn .	Pystyä työskentelemää n itsenäisesti sekä saada valmiiksi tarvittavat materiaalit omaan työhönsä.	Taitotasonmuk aiset välineet, helpot, selkeät ohjeet,	Ryhmätyöskentel ytaidot, oma-aloitteisuus
8	Työn viimeistely,	Henkilökohtai set	Kokonaisen käsityöprosessin	Apukysymykse t palautteen	Prosessin loppuunsaattami

	arviointi	arviointikeskustelut jokaiselle oppilaalle, vertaispalautteen ohjaaminen	viimeisteleminen ja oman sekä toisen tuotoksen arviointi oikeudenmukaisesti ja tavoitteisiin suhteuttamalla	antamisessa	nen ja suunnitelman vertaaminen lopputulokseen. Arvioinnin totuudenmukaisuus
--	-----------	--	---	-------------	--

Lähteet:

- Perusopetuksen opetussuunnitelma 2014
- Huovila, Hintsala, Säilä, Kirja Käsiyöstä 2010.
- http://www.edu.fi/perusopetus/kasityo/ops2016_tukimateriaalit/kasityoprosessi_perusopetuksessa